

lal ga je Geodetski zavod Slovenije.

O namenu vodnika Triglavski narodni park je mogoče sklepati že iz dejstva, da je uvrščen v zbirko Turistični vodniki, in sicer v Gore na dlani (za razliko od zbirke Mesto na dlani). Ker gre v tem primeru za prostor, v katerem veljajo posebne zakonitosti, je skoraj logično, da avtorji skušajo oziroma želijo bralca in potencialnega pohodnika tudi vzgajati in ne samo voditi. Za prostor, kakršen je Triglavski narodni park, so določene dejavnosti primerne in sprejemljive, druge pa povsem neprimerne in nesprijemljive. Prav ta dimenzija daje vodniku še posebno vrednost in težo. Vzgoja obiskovalcev je dejansko edina prava pot, saj ni možnosti, da bi izsledili (vse) kršitelje pravil, ki tu veljajo. Zato je kaznovanje kršiteljev lahko le izhod v sili. Ob tem opažajo, da so tujci, ki v velikem številu prihajajo v Triglavski narodni park, glede tega bolj osveščeni in da v park prihajajo zaradi njega samega in ne toliko zaradi gora, kot to velja za nas domačine.

Avtorji besedila so Tea Lukan Klavžer, Martin Šolar, Anton Ramovš in Peter Skoberne. Za prevod v angleščino je poskrbel Franc Smrke. Vodnik je izšel v nakladi 4.000, v angleščini pa 1.500 izvodov. Cena je 3.990 tolarjev.

Tomaz Štefe

Gorniški priročnik

Jože Drab, Gorniški priročnik, PD Ljubljana – Matica, Ljubljana, 2000

Mislím, da je bila knjižica Jožeta Draba s strani slovenske planinske publike nekoliko napačno razumljena. Kot da gre za nekakega vsiljenega pastorka, ki bo zajedal domačo družino, iz njega pa tako in tako nič ne bo, ker je pač pastorek in pritepenec in nebidigatreba. Res je, ni velika literatura niti ni izvirna, tega namena knjižica tudi nikoli ni imela. Nikoli ni imela namena odkrivati Ameriko, imela pa je najboljši namen, »odkritje

Amerike« raztolmačiti mladim srcem, ki zanjo še niso kaj prida slišala ali sploh nič ali drugače povedano, z učiteljskim žarom odkrivati »odkritje Amerike« željno prisluškočim osnovnošolcem. Na tem nivoju in za te potrebe je knjižica zadela žebljico na glavico in ocenjevati jo je treba z zornega kota tega namena. Niti najmanj ni to velika znanost z novimi odkritji, pač pa je dosedanja vednost z dosedanjimi spoznanji tako izbrana in metodično podana, da je treba avtorju samo čestitati, da se je spustil tako »nizko« in osrednje stvari (vsem »ta starim« že davno znane do naveličanosti – od tod njihovo godrnjanje) preprosto sumiral za mladenke in mladenice, ki namerjajo prve korake v trdi gorski svet. Nemara ne bi bilo nápak, ko bi bil v naslovu ali podnaslovu dal to vedeti s primernim pripisom. Druga stvar je, ali knjiga, ki bi ji lahko rekli kar učbenik, svojemu namenu metodološko in vsebinsko ustreza. O tem se ni nihče kaj prida jasno izrazil. Tudi jaz se ne bom, in sicer zato, ker se bo vrednost učbenika pokazala, ko bo šel skozi ogenj gorniških tečajev in šolskih krožkov (četudi je uspeh tam večinoma odvisen od predavateljevega nastopa). Tisto je prava kaliilnica/preskuševalnica za učbenik, čisto drugače kot oddaljena teoretska ugibanja in namigovanja (četudi brez teoretskega načrta ne gre in je o njegovi popolnosti mogoče razpravljati). Na prvi pogled je mogoče reči le, da tovrstne literature glede na vsebino (učni program) in potrebo pri nas ni ravno v preobilju.

S to umestitvijo knjige na od nje same zamišljeno mesto pa ne mislim reči, da je knjiga v svojih okvirih brez graje ali da je za mladino »vse dobro«. Ravno pri mladini je treba hoditi po prstih, mladež si prve podatke v življenju izredno globoko – za vse življenje! – zapomni in je treba prekleto pretehtati, kaj in kako ji povemo. (Učiteljska odgovornost je v tej točki neizmerna. Pametni režimi zato pošiljajo v

učiteljsko službo najbolj razgledane in vestnejše ljudi, nespametni režimi pa intelektualne odpadke, če ne kar faliranih študentov.) (No, seveda, potem tudi preklinjati ne smemo. Oprostite!) Nekaj stvari je popravil že avtor sam s priloženim listkom »Popravki«. Žal popravlja tudi pravilne stvari, tak primer je Prisank, ki ga vzvratno pelje nazaj v Prisojnik – eklatanten primer indoktrinacije iz mladih let. Ali drugače povedano: tisti, ki se zagrizeno borijo za Prisojnik, so v resnici žrtve pravkar omenjenega napačnega osnovnošolskega pouka. V človeški naravi je, da tisto, kar nam zapišejo v tabulo raso, za vse življenje vzamemo za suho zlato⁽¹⁾. Njegovemu učiteljskemu očesu pa se je izmuznil Zermatt (ki naj bo zapisan takole, zato popravimo zapis na strani 15 – s tuji mi imeni, starejšim generacijam naravnimi kot vsakdanji kruh, je danes pri vsej poplavi tujejezičnosti zmeraj večji križ, tudi v Planinskem vestniku, kjer za malomarnim avtorjem niti urednik ne popravi Linza v Lienz itn.), in nekoliko protinarodnoosamosvojitven je nedoločnik z »za« na 8. strani: »... o kakšnih posteljah pa ni bilo niti za pomisliti.« Tega si Jože kot učitelj in kot Slovenec in kot pisatelj/izobraženec ne bi smel privoščiti (če že ni imel denarja za lekturo). Tisoč let smo se osamosvajali izpod nemškega jarma, a kljub političnemu uspehu nas njihove jezikovne lovke očitno še močno grabijo za vrat. Meni kot učitelju je v takih primerih »za scagat«. (Ja, pa res! Kako fajn se kakšna reč pove z nemškim nedoločnikom! Bogve, ali bodo razni Brezniki in Toporišiči nekoč odstopili z narodnoobrambnih jezikovnih okopov in nam ga za sočno domačo govorico dovolili??)

⁽¹⁾ Nedavna skušnjava s triletno vnukinjo. Vprašal sem jo po domače zarobljeno (kot so meni nekoč zapisali v tabulo raso): »Avš jedwa sor?« Jedilne zadeve je niso kaj prida ganile, pač pa jezikovne: »To se leče ... šiiii!« (Tako so njej zapisali v njeno tabulo raso in po njenem je tako pravilno. – A kaj je konec koncev v

jeziku res pravilno? O tem je bilo tudi v Planinskem vestniku že precej povedane, a je vse odnesel veter, celo tepen sem bil, ker sem nadlegoval zakoreninjene predsodke. Vseeno prosim: ne govorite o spačenkah!!!)

Stanko Klinar

Turistovski klub Skala – 80 let

Bilten Slovenskega gorniškega kluba Skala, avgust 2001

Ob osemdesetletnici ustanovitve Turistovskega kluba (TK) Skala je Slovenski gorniški klub (SGK) Skala letos avgusta izdal bilten, v katerem so ob visoki obletnici predstavljeni zgodovina nekdanjega in sedanjega kluba ter zanimivi utrinki iz osemdesetletne zgodovine. V biltenu je tudi intervju z dr. Vladimirjem Škerlakom, verjetno enim najstarejših članov SGK (bralci Planinskega vestnika so v septembrski številki v članku Moja najtežja vzpona imeli priložnost brati o njegovem vzponu na Ojstrico). Nato so predstavljene dejavnosti posameznih gorniških klubov (danes jih je šest) in turnega kluba Gora. Opisani sta tudi Aljaževa pot od doma (njegove rojstne hiše) do doma (Aljaževoga doma v Vratih) in Abramova pot okoli Pihavca nad Zadnjico. Na koncu je še krajši prispevek o prostovoljnih gorskih vodnikih. Bilten je grafično popestren s fotografijami klubskih dejavnosti, na zadnji strani je predstavljena vpisna skrinjica za vrhove v obliki Aljaževoga stolpa.

Tako kot je bilo nekdanj, ko sta bila Slovensko planinsko društvo in TD Skala vedno v nekoliko napetem, tekmovalnem odnosu, je tudi v novejši zgodovini čutili določene napetosti med Planinsko zvezo Slovenije in SGK Skala. Začne se že pri oznakah planinec ali gornik, o katerih so imeli tudi bralci Planinskega vestnika priložnost brati že marsikateri prispevek. In kot so se razmere med Slovenskim planinskim društvom in TD Skala v štiri-desetih letih preteklega stoletja lepo uredile, se bodo menda tudi današnje. Dr. Anton Jeglič, predsednik SGK Skala, pravi v biltenu ta-

kole: »In ker se zgodovina ponavlja, smo prepričani, da bomo tudi s Planinsko zvezo Slovenije navezali ploden dialog in spletili dobre odnose v prizadevanju za razvoj slovenskega gornišstva.«

Marjan Bradeško

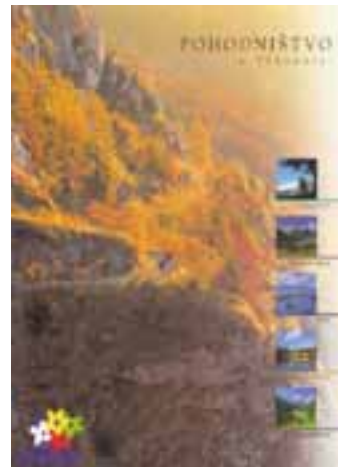
Mednarodno pomembna območja za ptice v Sloveniji

Important Bird Areas (IBA) in Slovenija, Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije – DOPPS, Monografija DOPPS št. 1, uredil Slavko Polak, Ljubljana, 2000.

Ornitologi so vsem, ki jih zanima narava Slovenije, postregli z novim pomembnim delom. V njem so vodilni slovenski strokovnjaki za ptice pod uredniško taktirko Slavka Polaka predstavili 14 mednarodno pomembnih območij za ptice (IBA) v Sloveniji. Uvodna poglavja nas seznanijo s pomenom teh območij, njihovimi kategorijami in kriteriji za opredelitev, na kratko pa podajo tudi sliko o teh območjih v Evropi (dobrih 3.600 območij pokriva 7% celine). Najobsežnejši del knjige je namenjen podrobni predstavitvi mednarodno pomembnih območij za ptice v Sloveniji. Ta predstavitve ne obsega le ptic, ampak so te predstavljene skupaj

z okoljem, kjer živijo, opisani so tudi druge živali in rastlinstvo, pa raba prostora in morebitna ogroženost. Za planince je najzanimivejša predstavitev Triglavskega narodnega parka, ki je bil uvrščen med globalno pomembna območja zaradi visokogorskih ptic: planinske pevke, skalnega plezalčka, planinskega vrabca in planinske kavke. Tudi IBA Kočevsko – Kolpa je vse pogostejši cilj planincev. Prostrani gozdovi s številnimi pragodnimi rezervati in ostenja nad Kolpo so bivališče mnogih redkih vrst ptic. Poleg Triglavskega narodnega parka in Kočevskega so na seznam IBA uvrščena še mnoga manj gorata območja (Kras, porečje Nanošćice, sečoveljske soline, dolina Reke, Ljubljansko barje, Planinsko polje, Cerkniško jezero, Krakovski gozd, Ribniška dolina, reki Drava in Mura ter Goričko), ki pa so prav tako lahko cilj planincev, pohodnikov oziroma ljubiteljev narave. Prav je, da se vsi ti seznanijo z bogastvom ptičjega sveta ter da se temu ustrezno tudi vedejo na izletih v naravo.

Igor Maher

Pohodništvo v Sloveniji

Založnik: Slovenski alpski kraji in Slovenska turistična organizacija; vsebinska zasnova: Janko Humar in Igor Maher; izvedba: Sidarta, 2000.